

ЩОДО НАПРЯМІВ І ЗАВДАНЬ СІМЕЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Гасвая О.В.,
к.ю.н., доцент

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

Стаття присвячена обговоренню напрямів і завдань сімейної політики України. Обговорюються негативні процеси, пов'язані з трансформацією українського суспільства, які ускладнюють становище сім'ї. Аналізуються причини негативних явищ, а саме: незадовільний стан навколишнього природного середовища, соціальний захист дитинства, материнства, батьківства. З'ясовується роль і місце права у вирішенні питань соціального забезпечення сімей із дітьми. Пропонується формування концепції правового розуміння явища соціального забезпечення сімей із дітьми, а також конкретні наукові і практичні рекомендації з удосконалення нормативно-правового забезпечення в розглядуваній сфері.

Ключові слова: сімейна політика, українське суспільство, сім'я, соціальний захист, дитинство, материнство, батьківство, бездітність, сирітство, бідність.

Гасвая А.В. / О НАПРАВЛЕНИЯХ И ЗАДАНИЯХ СЕМЕЙНОЙ ПОЛИТИКИ УКРАИНЫ / Национальный технический университет «Харьковский политехнический институт», Украина

Статья посвящена обсуждению направлений и задач семейной политики Украины. Обсуждаются негативные процессы, связанные с трансформацией украинского общества, которые осложняют положение семьи. Анализируются причины негативных явлений, а именно: неудовлетворительное состояние окружающей природной среды, социальная защита детства, материнства, отцовства. Выясняется роль и место права в решении вопросов социального обеспечения семей с детьми. Предлагается формирование концепции правового понимания явления социального обеспечения семей с детьми, а также конкретные научные и практические рекомендации по совершенствованию нормативно-правового обеспечения в рассматриваемой сфере.

Ключевые слова: семейная политика, украинское общество, семья, социальная защита, детство, материнство, отцовство, бездетность, сиротство, бедность.

Gayevaya A.V. / ON THE DIRECTIONS AND TASKS OF THE FAMILY POLICY OF UKRAINE / National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute", Ukraine

The article is devoted to the discussion of the directions and tasks of the family policy of Ukraine. The negative processes connected with the transformation of the Ukrainian society which complicate the situation of the family have been discussed. The reasons of such negative phenomena, namely: unsatisfactory situation of the environment, social protection of childhood, motherhood and fatherhood have been analyzed. The role and place of law in the decision of the social security problems of the families with children have been revealed. The formation of the conception of the legal understanding of the family with children social security phenomenon and formulation of the specific scientific and practical recommendations on improvement of the normative legal ensuring in the considered sphere have been proposed.

In the life of the society it is the family an important social institution the base of which is the system of marital and family, economic and legal, moral and psychological connections between people. Negative processes connected with the transformation of the Ukrainian society complicate the family position, have negative impact on its main functions - economic, reproductive and educational. The result of this is that more and more families are choosing childlessness or delaying the birth of children or the birth of a child is limited by only one child, reduces the number of registered marriages, indications of divorces are high, abandonment, child mortality is high too.

Among main reasons of these mentioned above phenomena besides biological factors and unsatisfactory state of the environment, should be allocated inadequate social protection of childhood, motherhood and fatherhood.

Priority direction of the social policy of our state is the advantage of general human and family values, that is why the country on the legislative level has.

Key words: family policy, Ukrainian society, family, social protection, childhood, motherhood, fatherhood, childlessness, orphans, poverty.

Теоретичні підвалини дослідження сімей складають наукові праці В. С. Андреева, Є. І. Астрахана, В. А. Ачаркана, Н. Б. Болотіної, К. С. Батигіна, О. Д. Зайкіна, М. Л. Захарова, Т. В. Іванкіної, Р. І. Іванової, Л. В. Кулачок-Тітової, О. В. Москаленко, С. М. Прилипка, О. М. Пономаренко, С. М. Синчук, І. М. Сироти, Б. І. Сташківа, В. С. Тарасенко, В. А. Тарасової, О. Г. Чутчевої, М. М. Шумила, Л. П. Шумної, О. М. Ярошенка. Окремі питання цієї проблеми висвітлені в роботах таких науковців, як: А. А. Абрамова, Є. В. Кравченко, Є. Г. Крилатих, В. Ю. Москалюк, В. Н. Осика, Л. В. Отирба, М. І. Полупанов, Н. Т. Поліс, О. М. Потопахіна, Є. В. Протас, Н. М. Салікова, В. С. Тарасенко, Л. Т. Тюптя, Є. Ф. Чернишова, Т. Є. Чумакова, І. В. Чеховська. Водночас питання соціального забезпечення сімей з дітьми не розглядалося в контексті широкого організаційно-правового явища в сучасних умовах. Така постановка питання надає можливість розглянути перспективи вдосконалення правового захисту сімей, що мають дітей з урахуванням їх реальних потреб та інтересів.

Особливе місце в загальній системі заходів усіх верств, груп і категорій населення України посідає комплекс заходів щодо соціального захисту сім'ї, і перш за все сім'ї з дітьми. Це обумовлено такими функціями, які вона вико-

нує в суспільстві. Саме стан сімей, які мають дітей, рівень їхнього життя і соціальної захищеності – найважливіші показники соціальної зрілості і морального здоров'я суспільства. Крім того, нічим іншим, як рівнем соціального захисту сім'ї з дітьми, які забезпечують виконання нею своїх функцій, визначається перспектива розвитку суспільства, його майбутнє [1].

Метою статті є вивчення правозастосовної практики, формування концепції правового розуміння явища соціального забезпечення сімей з дітьми, формулювання конкретних наукових і практичних рекомендацій з удосконалення нормативно-правового забезпечення в розглядуваній царині.

У Конституції України [2] право людини і громадянина на соціальний захист закріплено в ст. 2, 3, 46, і це, у свою чергу, отримало подальший розвиток у системі законодавства про соціальний захист в Україні.

В інших статтях Конституції України закріплені інші соціальні права людини і громадянина, у тому числі сімей з дітьми, зокрема: право на отримання житла, безоплатно або за доступну плату (ст. 47); право на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, що включає достатнє харчування, одяг та житло (ст. 48); право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування (ст. 49); право

сім'ї, дитинства, материнства і батьківства на охорону з боку держави (ст. 51); право дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, на державне утримання та виховання (ст. 52) та ін.

Проте закріплення цих прав в Основному Законі нашої держави ще не означає їх безумовної реалізації. Проведений аналіз нормативно-правових актів у сфері соціального захисту сімей з дітьми дає можливість дійти висновку про невідповідність розмірів більшості соціальних допомог у цій сфері прожитковому мінімуму. Йдеться, насамперед, про допомогу у зв'язку з вагітністю та пологами, допомогу по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, допомогу на дітей одиноким матерям, допомогу малозабезпеченим сім'ям та деякі інші.

Так, мінімальний розмір допомоги у зв'язку з вагітністю і пологами в Україні становить 25 % від розміру прожиткового мінімуму, встановленого законом для працездатних осіб. Для порівняння: розмір цього виду допомоги у Норвегії становить 100 % заробітної плати, середній розмір якої становить близько 4400 дол. США.

Розмір допомоги по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку в Україні визначається різницею між прожитковим мінімумом, встановленим законом для працездатних осіб, та середньомісячним доходом родини в розрахунку на одного члена сім'ї за попередні 6 місяців, але не може бути нижчим, ніж 130 грн. Однак, якщо така допомога є єдиним джерелом існування, тобто родина не має іншого легального джерела доходів, то дана допомога повинна призначатися у максимальному розмірі.

Ще одним прикладом невідповідності розміру соціальних допомог сім'ям із дітьми прожитковому мінімуму може бути призначення допомоги на дітей одиноким матерям, розмір якої становить не менше 30 % прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку. Максимальний же розмір цього виду допомоги встановлюється на рівні 50% прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку.

Ще гірша ситуація склалася у сфері призначення і виплати допомоги малозабезпеченим сім'ям. За загальним правилом, вона призначається терміном на 6 місяців, а її розмір, відповідно до ст. 5 Закону України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям» [3], визначається, як різниця між прожитковим мінімумом для сім'ї та її середньомісячним доходом і не може бути меншим, ніж 75 % прожиткового мінімуму для сім'ї. Однак на сьогоднішній день за критерій розрахунку розміру цього виду допомоги береться не прожитковий мінімум, а рівень його забезпечення, який визначається щорічно, виходячи з реальної можливості видаткової частини бюджету. Отже, розмір цього виду допомоги менший не лише прожиткового мінімуму, на який вказує Конституція, а й навіть менший за межу крайньої бідності [4].

Сім'я є первинним і основним осередком суспільства. Сім'ю складають особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки. Подружжя вважається сім'єю і тоді, коли дружина та чоловік у зв'язку з навчанням, роботою, лікуванням, необхідністю догляду за батьками, дітьми або з інших поважних причин не проживають спільно. Дитина належить до сім'ї своїх батьків і тоді, коли спільно з ними не проживає.

Обов'язком держави є захист сім'ї, дитинства, материнства, батьківства, створення умов для зміцнення сім'ї. Вона зобов'язана створювати людині умови для материнства та батьківства, забезпечувати охорону прав матері та батька, матеріально і морально заохочувати і підтримувати материнство та батьківство [5, с. 592].

У зв'язку з усім перерахованим дуже актуальним вважається проведення парламентських слухань на тему «Сімейна політика України – цілі та завдання». Вони відбулися 17 червня 2015 року і мали багато тем для співбесід і дискусій, під час яких пролунало багато точок зору народних депутатів. Так, перший заступник Голови

Верховної Ради акцентував увагу присутніх на тому, що збільшення кількості соціально вразливих сімей через недостатню підтримку держави призведе у найближчій перспективі до збільшення витрат на лікування дітей та оплату лікарняних їх батьків, боротьбу з підлітковою злочинністю, збільшення кількості виправних установ для дітей. Заступник міністра соціальної політики України з питань європейської інтеграції С. О. Устименко наголосив, що сьогодні інститут сім'ї переживає суттєві складнощі, втрачаються національні традиції багатодітності, підвищується рівень позашлюбних народжень, помітно зростає чисельність неповних сімей, які є досить вразливими щодо ризику бідності і потребують соціального захисту та дієвої підтримки з боку держави. У цьому контексті на сьогодні державна підтримка вже охопила понад 4,7 мільйона сімей. Бюджетні видатки на це у 2015 році становлять близько 70 мільярдів гривень.

Іншим ключовим компонентом державної сімейної політики є, безумовно, захист прав дітей. Особливо важливим завданням на сучасному етапі розвитку сімейної політики в Україні є забезпечення права дитини на проживання саме в сімейному середовищі. На початок року, на січень 2015 року, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в Україні нараховується 83 тисячі 176. Це суттєво менше, ніж у минулому році. І найбільш поширеними формами виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, стали саме сімейні форми виховання: опіка, піклування, дитячі будинки сімейного типу та прийомні сім'ї. Зараз у них виховується 73 тисячі 255 дітей, що складає майже 88 % від загальної кількості дітей цієї категорії. Водночас необхідно продовжити трансформацію системи закладів для дітей та розвиток послуг у громаді, особливо в умовах децентралізації, яка зараз відбуватиметься. Адже попри зменшення кількості дітей-сиріт, які виховуються в інтернатних закладах, на початок року в таких закладах все ж таки залишається майже 8 тисяч дітей – це 7772 дитини.

Не менш важливим напрямом діяльності Мінсоцполітики є розроблення нової сучасної концепції забезпечення прав дітей в Україні. При Міністерстві соціальної політики утворено робочу групу з розробки проекту закону України «Про національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини в Україні». Це вже на період до 2021 року. Група також займається виробленням інших стратегічних загальнодержавних документів із залученням усіх заінтересованих центральних та місцевих органів виконавчої влади, науковців, представників громадських та благодійних організацій. Забезпечення прав дітей, соціальної підтримки вразливих сімей із дітьми відповідно до діючих нормативно-правових актів покладено зараз на 8 основних суб'єктів соціальної роботи: службу у справах дітей, центри соціальних служб для сімей, дітей та молоді, установи закладів освіти, охорони здоров'я, соцзахисту, молоді, спорту і органів внутрішніх справ. Можна зазначити, що впродовж 2014 року було взято на облік та охоплено соціальними послугами центрів соціальних служб для дітей, сім'ї та молоді 388 тисяч, навіть трошки більше сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах.

На сьогодні існує таке явище, як соціальний супровід сімей. Так от, під соціальним супроводом вже перебувало більше, ніж 95 тисяч сімей, які залежно від причин, що призвели до складних життєвих обставин, отримали відповідну допомогу та підтримку, в тому числі консультації психологів, допомогу юриста, сприяння в оформленні документів на отримання державних соціальних виплат, сприяння у працевлаштуванні, навчанні тощо. За результатами проведеної роботи понад 93 % сімей виведено з кризи.

У процесі соціального супроводу вдалося запобігти соціальному сирітству більше ніж 14 тисяч дітей. Щодо 13 тисяч дітей попереджено ризик вилучення із сім'ї,

в тому числі попереджено відмову від 802 новонароджених дітей і півтори тисячі дітей повернуто з державних закладів утримання до біологічних сімей. Практика підтверджує, що з проблемною сім'єю можуть одночасно працювати спеціалісти декількох із зазначених вище відомств, проте їхні дії, на жаль, на сьогодні є недостатньо скоординованими, відсутнє навіть спільне бачення щодо методології підтримки сімей з дітьми, формування засад відповідального батьківства, розуміння потреб дитини, якості її догляду та виховання і виконання батьківських обов'язків.

Проблема держави і суспільства в тому, що суб'єкти надання послуг переважно сконцентровані в містах та обласних і районних центрах. На більшості території відсутня первинна ланка соціальної роботи із сім'ями з дітьми на рівні громад. Мається на увазі критична ситуація зараз із фахівцями із соціальної роботи. Усе це ускладнює процеси раннього виявлення та доступності послуг. Така ситуація призводить до ускладнення випадків, а їх вирішення на рівні громад стає фактично неможливим, і запізнє втручання і негативно позначається на рівні забезпечення потреб дитини, і нівелює батьківські функції, і нерідко призводить до вилучення дитини та поміщення її до інтернатної установи. А як свідчать дослідження, на жаль, колишні вихованці інтернатів у 10 разів частіше за інших дітей зазнають сексуальне насильство, в 30 разів частіше стають алкозалежними і в 45 разів частіше – безробітними, вже не кажучи про те, що більшість із них, на жаль, стають на злочинний шлях. Розв'язання посталих проблем у сімейній сфері держава має забезпечити розробленням та здійсненням низки програм:

- державної цільової соціальної програми підтримки сімей з дітьми на період до 2020 року;
- державної цільової соціальної програми оздоровлення і відпочинку дітей та розвитку мережі дитячих оздоровчих закладів на період до 2018 року;
- програми соціально-психологічної реабілітації дітей, які зазнали насильства тощо.

Голова Комітету Верховної Ради з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму А. Л. Палатний у своєму виступі окреслив основні завдання сімейної державної політики, зокрема: створення сприятливих умов для розвитку та виховання дітей у сім'ях та дітей, які залишилися без батьківського піклування; підготовка молоді до сімейного життя; допомога сім'ям у складних життєвих обставинах. Зазначив, що з метою формування культури сучасної української родини необхідно вжити заходів для популяризації сімейних цінностей на телебаченні. Він висловив занепокоєння з приводу злиття та скорочення загальноосвітніх закладів, дитячо-юнацьких спортивних шкіл, неналежної підтримки обдарованих дітей. Запропонував створення державної системи підтримки юних талантів. Також наголосив на недостатній увазі до підтримки звичайних сімей, популяризації сімейних цінностей, пропаганди раціональної статевої поведінки, підготовки молоді до сімейного життя тощо.

Промовці внесли низку пропозицій, які, на їхню думку, сприятимуть вирішенню проблем у сімейній політиці в Україні, зокрема: введення посади Уповноваженого Уряду з питань сім'ї; розроблення відомчих інструкцій про механізми виявлення та підтримки сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах; залучення молоді до соціальних програм, спрямованих на орієнтацію молоді на сімейний спосіб життя; формування відповідального батьківства тощо. В обговоренні питання взяли участь 24 учасники парламентських слухань, зокрема: заступник Міністра молоді та спорту С. В. Митрофанський, заступник Міністра освіти і науки П. Б. Полянський, народні депутати П. Я. Унгурян («Народний фронт»), І. Д. Спориш («Блок Петра Порошенка»), І. С. Луценко («Блок Петра Порошенка»), Ю. О. Павленко («Опозиційний блок»), О. Р. Березюк («Об'єднання «Самопоміч»), а також Упо-

вноважений Президента України з прав дитини М. М. Кулеба, Представник Фонду народонаселення ООН в Україні Нузхат Есан, керівник програми з питань захисту дітей Представництва ЮНІСЕФ в Україні Габріель Акімова, Президент Національної академії медичних наук України, академік А. М. Сердюк та інші.

Уповноважений Президента з прав дитини Микола Кулеба звернув увагу присутніх на те, що сімейна й дитяча політика є невід'ємними складовими єдиного процесу – процесу розбудови держави і формування нації. «Від того, яке місце і роль буде відведене питанням сім'ї і дітей у державі, залежить, в якій країні ми будемо жити. Аналіз сучасного стану інституту сім'ї свідчить про серйозні стратегічні прогалини у формуванні державної політики в цій сфері. До таких висновків мене спонукає той факт, що за роки незалежності України дитяче населення скоротилося з десяти до восьми мільйонів. Кожна п'ята дитина народжується поза шлюбом. Народження дітей стало фактором, який суттєво посилює ризики сім'ї опинитися в категорії бідних. За деякими дослідженнями, 80 відсотків багатодітних сімей проживають за межею бідності. Бідність – одна з найгостріших проблем, з якими на сьогодні стикаються українські сім'ї. Ще одна проблема – це погані житлові умови. Наприклад, на квартирку в Україні перебуває майже 30 тисяч багатодітних сімей, за минулий рік житло отримали лише 136 таких сімей. Така ж ситуація з наданням житла дітям-сиротам, самотнім матерям та іншим категоріям сімей. Сім'ї вимушено переселені осіб, які фактично втратили своє житло, не можуть стати на квартирний облік за новим місцем проживання. Державної програми забезпечення житлом таких сімей сьогодні не існує. Цю програму треба приймати невідкладно».

Заступник Міністра освіти і науки України Павло Полянський зазначив, зокрема, що теза «Діти – наше майбутнє» – гарний афоризм, але неправильний концептуально. «Діти – наше сьогодні, то їхні діти будуть нашим завтра. Відповідно, ці проблеми і виклики, котрі постають, їх ми мусимо розв'язувати сьогодні, а не в якомусь гіпотетичному завтра», – зазначив промовець.

На завершення парламентських слухань із заключним словом виступив Голова Комітету Верховної Ради з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму А. Л. Палатний, який запевнив присутніх, що сьогоднішній діалог за участі представників виконавчої влади, Верховної Ради України, релігійних та громадських діячів сприятиме подальшому розвитку сімейної політики і що сімейні цінності залишаться пріоритетом нашої держави. Він зазначив, що всі висловлені доповідачами пропозиції будуть опрацьовані в Комітеті та включені до тексту рекомендацій парламентських слухань, які Верховна Рада України має ухвалити окремою постановою. [6].

Можна і далі продовжувати наводити позитивні приклади та цифри. Проте кількість тих, хто потребує підтримки, наразі зростає у геометричній прогресії. Нові виклики сьогодні, відсутність кадрового ресурсу, зменшення рівня фінансування потребують більш критичного підходу і аналізу ситуації.

Основними засобами виконання цих завдань має бути політика доходів сім'ї. Це підтримка різноманітних форм економічної активності сім'ї, використання важелів податкової та кредитної політики. Значна роль належить інформаційним та освітнім заходам, спрямованим на вирішення соціальних проблем різних категорій сімей. Виконання цих завдань має відбуватися в комплексі, бути складовою цілісної державної політики підтримки сім'ї.

Вважаю, що міністерство цього і наступного періоду повинно працювати над такими пріоритетами:

- по-перше, здійснення першочергових завдань з поліпшення соціально-економічного становища сімей, особливо молодих сімей;
- по-друге, проведення широких інформаційно-просвітницьких заходів для різних категорій сімей, удоско-

налення системи освітньої роботи з питань родинного виховання, рівного розподілу сімейних обов'язків між подружжям, формування здорового способу життя;

- по-третє, своєчасне виявлення сімей з дітьми, що перебувають у складних життєвих обставинах, надання їм комплексних соціальних послуг за місцем проживання шляхом, можливо, і реформування системи соціальних послуг на рівні територіальних громад, орієнтованих на

превентивні заходи та мінімізацію наслідків сімейного неблагополуччя;

- по-четверте, вдосконалення законодавства у сфері попередження насильства в сім'ї шляхом імплементації основних положень міжнародного права в цій сфері на національному рівні і забезпечення більш ефективного функціонування системи, надання допомоги особам, які постраждали від насильства в сім'ї.

ЛІТЕРАТУРА

1. Яригіна Є. П. Соціальні допомоги на дітей: міжнародний і національний досвід / Є. П. Яригіна. – Харків, «Право», 2013. – С. 555–537.
2. Конституція України : прийнята на сесії Верховної Ради України 28. 06. 1996 № 254к/96 – ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
3. Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям : Закон України від 01. 06. 2000 № 1768-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 35. – Ст. 290.
4. Бориченко К. В. Реалізація конституційних засад соціального захисту сімей з дітьми в Україні / К. В. Бориченко. – Харків, «Право», 2013. – С. 525–527.
5. Берлач А. И. Правоведение : учебник / А. И. Берлач, С. С. Бычкова, Д. А. Карпенко, А. Е. Колодий, А. Е. Олейник, В. И. Осадчий. – К.: Всеукр. асоц. писателів «Правова єдність», 2008. – 864с.
6. Парламентські слухання «Сімейна політика України – цілі та завдання», Сесійний зал Верховної Ради України 17 червня 2015 року // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 22. – Ст.156 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : http://static.rada.gov.ua/zakon/new/par_sl/SL170615.htm; <http://zakon1.rada.gov.ua/rada/show/352-viii>

УДК 349.2

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРАЦІ МОЛОДІ В УКРАЇНІ

Грицай Ю.В.,
викладач кафедри цивільно-правових
дисциплін, господарського та трудового права

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

У статті проведений аналіз визначення поняття «диференціація». Розглянуті різні наукові підходи щодо дефініції поняття «диференціація». Виявлена необхідність системного підходу до розгляду диференціації правового регулювання праці молоді. Стаття присвячена питанням категорії «диференціація правового регулювання» взагалі та особливостям диференціації правового регулювання праці молоді. Сформульоване визначення диференціації правового регулювання праці молоді в Україні.

Ключові слова: диференціація, сутність диференціації, молодь, диференціація правового регулювання праці молоді.

Грицай Ю.В. / ОТДЕЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ДИФФЕРЕНЦИАЦИИ ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ТРУДА МОЛОДЕЖИ В УКРАИНЕ / Харьковский национальный педагогический университет им. Г.С. Сковороды, Украина

В статье проведен анализ определения понятия «дифференциация». Рассмотрены различные научные подходы к дефиниции понятия «дифференциация». Выявлена необходимость системного подхода к рассмотрению дифференциации правового регулирования труда молодежи. Статья посвящена вопросам категории «дифференциация правового регулирования» в общем, а также особенностям дифференциации правового регулирования труда молодежи. Сформулировано определение дифференциации правового регулирования труда молодежи в Украине.

Ключевые слова: дифференциация, сущность дифференциации, молодежь, дифференциация правового регулирования труда молодежи.

Gritsai Yu.V. / SELECTED ISSUES DIFFERENTIATION OF LEGAL REGULATION OF YOUTH LABOR IN UKRAINE / Kharkiv National Pedagogical University named after G.S. Skovoroda, Ukraine

The article analyzes the definition of differentiation. Different scientific approaches definition of "differentiation". Revealed the need for a systematic approach to the differentiation of legal regulation of labor youth. Article is devoted to the category of "legal regulation of differentiation" in general and differentiating features of legal regulation of labor youth. The definition of legal regulation of labor youth in Ukraine is formulated. Differentiation of legal regulation of labour youth is a special set of legal rules through which the realization of the right of youth to work as a special category of employees with regard to age limits and physiological characteristics established by the legislation of Ukraine, which are due to specific working conditions and educational qualification training.

When it comes to defining "youth" in the labour legislation of Ukraine, the author notes that of particular importance is the combination of age and educational qualification criteria. Attention is drawn to the fact that in domestic regulations still lack a unified comprehensive definition, which fully reflects the concept of "youth" and reinforcing it as a well-defined legal category. It is noted that the statutory definition should characterize the youth from a position of knowledge as a social phenomenon in general and its public entities as a socio-demographic groups, which requires a differentiated approach to the legal regulation of labor.

In the article the author notes that the category "youth" in labor law has no signs of resilience. Draws attention to the fact that the current labour law does not define the concept of "differentiation of labour youth."

Key words: differentiation, essence of differentiation, youth, differentiation of legal regulation of labour youth.

Сьогодні в Україні відбуваються якісні перетворення економічної системи, що призводить до змін у суспільних відносинах з використанням найманої праці. Такі зміни,

безумовно, позначаються на ринку праці, попиті та пропозиції робочої сили, життєвому рівні населення, впливають на соціальне становище найманих працівників, особливо